

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА

УУПРС
УНИЈА УДРУЖЕЊА ПОСЛОДАВАЦА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

БРОШУРА О
ПРАВИМА И ОБАВЕЗАМА
ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА И ИНСПЕКТОРА
ТОКОМ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

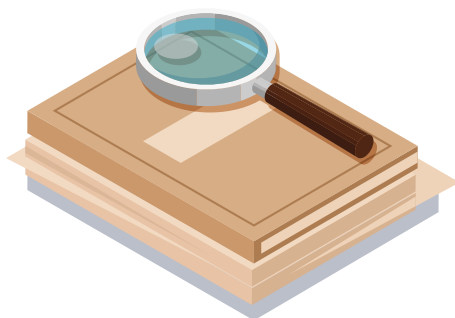
САДРЖАЈ

УВОД	3
ПОЈАМ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА	4
НАДЛЕЖНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ОРГАНА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	5
ПРАВА И ДУЖНОСТИ ИНСПЕКТОРА И СУБЈЕКТА НАДЗОРА У ТОКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ ПРЕГЛЕДА ..	9
ВРСТЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ ПРЕГЛЕДА	11
ИНСПЕКЦИЈСКИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ	12
УНУТРАШЊА КОНТРОЛА И НАДЗОР НАД РАДОМ ИНСПЕКТОРА	12
ПОСТУПАК ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА	14
ПРАВНА СРЕДСТВА	18
ОДЛОЖНО ДЕЈСТВО ЖАЛБЕ	20
ПРИНУДНО ИЗВРШЕЊЕ РЈЕШЕЊА	21
УЗИМАЊЕ УЗОРАКА ЗА ЛАБОРАТОРИЈСКУ АНАЛИЗУ	23
ОБИЉЕЖАВАЊЕ ЗАБРАНА У ПОСТУПКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА	24
ПОСТУПАЊЕ СА РОБОМ ОДУЗЕТОМ У ПОСТУПКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА	25
ОДЛУКЕ И ПРАВНА СРЕДСТВА У ПОСТУПКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА И УПРАВНОМ СПОРУ ..	27
ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПАК	32
ОДЛУКЕ И ПРАВНА СРЕДСТВА У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ	37
ПРЕГЛЕД ПРЕКРШАЈА ПО ЗАКОНУ О ИНСПЕКЦИЈАМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	40
ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ ПРАВА И ОБАВЕЗА СУБЈЕКТА НАДЗОРА ТОКОМ ПОСТУПКА ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА И ДРУГИМ ПОВЕЗАНИМ ПОСТУПЦИМА	41
СПИСАК ПРОПИСА КОЈИ СУ ЗАЈЕДНИЧКИ ЗА СВЕ ИНСПЕКЦИЈЕ	44
КОНТАКТ ПОДАЦИ	45

УВОД

Ова брошура је настала као резултат пројекта „Смањење коруптивних ризика у раду инспекцијских служби у Републици Српској“ који проводи Унија удружења послодаваца Републике Српске. Пројекат је дио ширег програма «Подршка грађанима у борби против корупције» који имплементирају Центри цивилних иницијатива (ЦЦИ), као главни имплементатор, уз подршку америчког народа путем Америчке агенције за међународни развој (USAID). Брошура је намијењена послодавцима у Републици Српској као преглед основних информација, права и обавеза, те поступака током инспекцијског надзора, и као таква не може замијенити правни савјет који може дати квалификовани стручњак, нити може садржавати све детаље прописане важећим законима.

Аутори брошуре су Петар Ернаут и Јелена Калајџић, дипломирани правници, од којих свако има преко 13 година искуства рада у Републичкој управи за инспекцијске послове, на пословима заступања Инспектората, израде нацрта и приједлога Закона о инспекцијама Републике Српске и осталим нормативним пословима, припреме појединачних аката у поступцима инспекцијског надзора, провођења интерних обука запослених, унутрашње контроле над радом инспектора и осталих запослених у Инспекторату, управног надзора над радом инспектора у јединицама локалне самоуправе, поступања по пријавама за корупцију, стручно-савјетодавним пословима пружања помоћи у раду инспекторима и др.

ПОЈАМ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

Инспекцијски надзор или поступак инспекцијског надзора је један од облика управног надзора и обухвата вршење инспекцијског прегледа, предузимање инспекцијских и других мјера и радњи, праћење и извршавање наложених мјера. Циљ му је је остваривање и заштита општег (јавног) интереса, а надзор се врши предузимањем инспекцијских мјера и радњи да би се утврђено стање и пословање ускладило са прописима. Најважнији јавни интереси који се директно или индиректно штите кроз инспекцијски надзор су заштита живота и здравља људи, имовине, а у условима развијеног потрошачког друштва спречавање нелојалне конкуренције и заштита потрошача и сл. Постојање контролне функције и механизма за спровођење права су услови без којих не постоји функционална правна држава.

Инспекцијски преглед преставља основни метод утврђивања чињеничног стања у поступку инспекцијског надзора и врши се кроз непосредан увид инспектора у опште и појединачне акте, услове и начин рада субјекта надзора у погледу придржавања прописа. У том смислу записник који се саставља током инспекцијског прегледа има статус ексклузивног доказног средства у поступку инспекцијског надзора.

НАДЛЕЖНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ОРГАНА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Инспекторат врши инспекцијски надзор путем републичких инспектора на територији цијеле Републике Српске. Инспекторат је самостална републичка управа, са сједиштем у Бањој Луци, која врши инспекцијске, управне, стручне и друге послове који се односе на извршавање закона и других прописа. Поред сједишта, Инспекторат је организован и по подручним одјељењима и одсјецима. Надзор над радом Инспектората врши Влада.

Према мјесту вршења, инспекцијски надзор се дијели на надзор у унутрашњости и надзор у спољнотрговинском промету. Надзор у спољнотрговинском промету се врши по захтјевима/пријавама увозника или извозника за преглед пошиљке одређене врсте робе која подлијеже инспекцијском надзору на граници или царинској испостави. Обједињени списак роба које подлијежу инспекцијском надзору може се наћи на интернет страници Управе за индиректно опорезивање: <http://www.uino.gov.ba/>. За инспекцијски преглед пошиљке у спољнотрговинском промету плаћа се административна такса и/или накнада у зависности од врсте робе, а након спроведеног поступка инспектор даје сагласност за царињење робе. Списак такси и накнада које се наплаћују у поступку инспекцијског надзора код увоза/извоза се може наћи на WEB страници Инспектората:

http://www.inspektorat.vladars.net/bundles/websitenews/admin-assets/plugins/tinymce/source/Inspektorat_takse_naknade.pdf

Детаљније процедуре инспекцијског надзора приликом увоза и извоза роба које подлијежу инспекцијској контроли у складу са надлежностима Инспектората се могу наћи на WEB страници:

<http://www.inspektorat.vladars.net/bundles/websitenews/admin-assets/plugins/tinymce/source/Procedure%20uvoza/Procedura%20%20kontrola%20uvoza%20final.pdf>

Табела 1: Инспекције, инспекцијска звања и надлежности инспектора:

Р.б.	Инспекција	Инспектор (инспекцијско звање)	Надлежност (унутрашњост)	Надлежност (спољнотрговински промет)
1.	За храну	За храну	Храна у унутрашњем надзору, санитарно-хигијенско стање објеката у којима се врши производња и промет хране	Храна у спољнотрговинском промету (увоз)
2.	Тржишна	Тржишни	Трговина, угоститељство, туризам, услуге, заштита потрошача, цијене, мјерне јединице и мјерила, интелектуална својина, безбједност непрехрамбених производа	Квалитет течног нафтног горива у спољнотрговинском промету (увоз)
3.	Пољопривредна	Фитосанитарни	Фитосанитарна област (заштита здравља биља, средства за заштиту биља, сјеме и садни материјал, ђубрива и оплемењивачи земљишта) у унутрашњости	Фитосанитарна област (заштита здравља биља, средства за заштиту биља, сјеме и садни материјал, ђубрива и оплемењивачи земљишта) у спољнотрговинском промету (увоз и извоз)

		Пољопривредни	Примарна биљна производња, заштита пољопривредног земљишта, подстицаји у пољопривреди и руралном развоју	
4.	Шумарска	Шумарски	Шуме и шумарство, ловство, национални паркови, репродуктивни материјал шумског дрвећа и грмља	
5.	Ветеринарска	Ветаринарски	Здравствена заштита животиња, заштита и добробит животиња, ветеринарска дјелатност, ветеринарски лијекови и додаци	
6.	Водна	Водни	Воде	
7.	Техничка	Електроенергетски	Електроенергетика	
		Термоенергетски	Термоенергетика	
		Рударски	Рударство	
		Геолошки	Геологија	
		Електроенергетски у рударству	Електроенергетика у рударству	
		За нафту и гас	Квалитет нафте и гаса у унутрашњем промету	
8.	Саобраћајна	Саобраћајни	Јавни путеви и друмски саобраћај, станице за технички преглед возила, жељезнице и жељезнички саобраћај, водни саобраћај, поштански саобраћај, телекомуникације, међународни и међуентитетски превоз лица и ствари у друмском превозу, електронски потпис и електронски документ	
9.	Урбанистичко-грађевинска и еколошка	Урбанистичко-грађевински	Планирање и уређење простора, грађење и грађевинарство и грађевински материјали	
		Еколошки	Заштита животне средине и управљања отпадом	
10.	Рада	Рада	Запошљавање, рад и радни односи, безбједност и здравље на раду	-
11.	Здравствена	Здравствени	Здравствена и стоматолошка дјелатност	Предмети опште употребе и биоциди у спољнотрговинском промету (увоз)
		Фармацеутски	Промет на мало и употреба лијекова и медицинских средстава	
		За нејонизујуће зрачење	Нејонизујуће зрачење	
		За хемикалије и биоциде	Хемикалије и биоциди	
		За социјалну заштиту	Социјална, породична и дјечија заштита	

		За предмете опште употребе и противепидемијску заштиту	Предмети опште употребе у унутрашњем надзору, санитарно-хигијенско стање и противепидемијска заштита у објектима	
12.	За просвјету и спорт	За просвјету и спорт	Предшколско, основно, средње, високо образовање и образовање одраслих, ученички и студентски стандард, култура и дјелатности из области културе и спорта	
13.	За заштиту од пожара	За заштиту од пожара	Заштита од пожара, експлозивне материје, запаљиве течности и гасови и остале опасне материје	

Важно: У оквиру вршења послова из редовне надлежности, инспекцијски надзор над примјеном прописа којима се уређују општи услови обављања дјелатности, односно посједовање рјешења о упису у одговарајући регистар (рад без одобрења), као и примјену прописа о регистрацији обвезника доприноса у јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса (непријављени радници), врше сви инспектори предвиђени Законом о инспекцијама Републике Српске.

Један инспектор поред свог основог инспекцијског звања може бити овлашћен за вршење надзора и у другој области уколико испуњава услове за вршење и таквих послова.

Послове инспекцијског надзора, као повјерене послове, на подручју јединице локалне самоуправе врше инспектори у јединицама локалне самоуправе у звањима:

1. | инспектор за храну,
2. | тржишни инспектор,
3. | пољопривредни инспектор, ветеринарски инспектор,
4. | водни инспектор,
5. | саобраћајни инспектор,
6. | урбанистичко-грађевински инспектор,
7. | еколошки инспектор и
8. | здравствени инспектор (инспектор за предмете опште употребе и противепидемијску заштиту).

Тренутно, односно до преузимања у Инспекторат, инспекцијски надзор на нивоу јединице локалне самоуправе врше и инспектори рада.

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ИНСПЕКТОРА И СУБЈЕКТА НАДЗОРА У ТОКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ ПРЕГЛЕДА

У поступку инспекцијског надзора инспектор има право и дужност да:

1. затражи и прегледа исправе на основу којих се може утврдити идентитет лица које је субјекат надзора и лица које је затечено у поступку надзора,
2. узме изјаву од одговорног лица субјеката надзора, као и од лица затечених приликом надзора,
3. прегледа и документује објекте, стамбене и пословне просторије и просторе, луке, земљиште, привремена градилишта и извођења радова, постројења, уређаје и опрему, возила, средства рада и друге предмете, предмете који се стављају у промет, робу у промету, обављање дјелатности, пословне књиге и регистре, компјутерске програме, податке, аудио и видео записе, опште и појединачне акте, евиденције, уговоре, јавне исправе и другу документацију која омогућава увид у поступање субјекта надзора и правилно примјењивање прописа,
4. узима узорке робе, других предмета и материја који су потребни за утврђивање чињеничног стања,
5. налаже мјерења и испитивања које обавља овлашћена стручна организација,
6. предузима или налаже предузимање одговарајућих мјера и радњи, односно забрани вршење одређених радњи с циљем потпунијег утврђивања чињеничног стања,
7. привремено одузме документацију, предмете, робу или друге ствари,
8. предузме друге мјере и радње за које је овлашћен законом или другим прописом,
9. понуди робу одузету у поступку надзора субјекту надзора ради откупа,
10. наложи субјекту надзора уништавање одузете робе.

У вршењу инспекцијског надзора инспектор је обавезан да:

1. најави код субјекта надзора обављање инспекцијског прегледа, осим ако би најава умањила успјешност инспекцијског надзора,
2. укаже субјекту надзора на права која може користити у поступку инспекцијског прегледа,
3. сачини записник о извршеном инспекцијском прегледу,
4. изда потврду о одузимању за привремено одузету документацију, предмете и друге ствари,
5. предузме и друге мјере и радње за које је овлашћен.

Све оно што је прописано као право (овлашћење) инспектора истовремено може представљати и обавезу за субјекта надзора. Исто је и у обрнутом случају, тј. када су питању обавезе инспектора, са једне стране, и права субјекта надзора која из тих обавеза произилазе, са друге стране. Обавезе инспектора у поступку инспекцијског надзора дају за право субјекту надзора да тражи да инспектор те обавезе поштује током поступка, а њихово непоштовање поред других посљедица може представљати битну повреду правила поступка, чиме се доводи у питање законитост спорведеног поступка инспекцијског надзора, односно предузете мјере.

У поступку инспекцијског надзора ограничен је страначки легитимитет и, за разлику од других управних поступака, у поступку инспекцијског надзора сужен је појам странке у поступку. Само субјекат надзора је странка у поступку инспекцијског надзора, док друга лица немају такво својство без обзира колико се предмет инспекцијског надзора тицао њихових права или правних интереса (нпр. подносилац пријаве није странка у поступку инспекцијског надзора).

Субјекат надзора има право да даје примједбе на поступање инспектора у току инспекцијског надзора и на тачност утврђеног чињеничног стања. Ако је право инспектора да утврђује чињенично стање, право је субјекта надзора да на аргументован и доказив начин оспорава оно што је инспектор утврдио. Ово је најважније право које припада субјекту надзора током вршења инспекцијског прегледа.

Ако инспектор, током вршења инспекцијског надзора утврди да је субјекат надзора ангажовао привредно друштво или предузетника који није регистрован у Републици Српској и да постоје неправилности, предузима против субјекта надзора мјере и радње прописане законом.

Субјекат надзора обавезан је да инспектору дозволи и омогући несметано вршење инспекцијског прегледа, даје обавјештења и ставља на увид исправе, односно податке који су потребни за вршење инспекцијског прегледа и обезбиједи услове неопходне за несметан рад и утврђивање чињеничног стања. Да би на потпунији начин утврдио чињенично стање, инспектор може од субјекта надзора затражити извршење поједине радње и током вршења инспекцијског прегледа.

Исто тако, инспектор може и након обављеног прегледа наложити субјекту надзора да у року, који не може бити дужи од 15 дана, припреми или достави тачне и потпуне податке, обавјештења и друге материјале који су му потребни за обављање инспекцијског надзора.

Уколико инспектору не буде обезбијеђено несметано обављање инспекцијског надзора, може тражити асистенцију полиције.

Субјекат надзора обавезан је да поступи по приједлогу и налогу инспектора датом током или након извршеног прегледа, а за извршење наложених радњи одговарају субјекат надзора и одговорно лице у субјекту надзора.

Онемогућавање вршења надзора или непоступање по налогу инспектора током прегледа или након извршеног прегледа је предвиђено као прекршај. Налог инспектора дат током или непосредно након прегледа, у формално – правном смислу представља закључак којим се управља поступком, који је као и

сваки други управни акт подложен принудном извршењу. Како се ради о закључку којим се управља поступком, исти се само констатује у спису предмета и не прави се као посебан отправак. Против овог закључка није могуће изјавити посебну жалбу, али се жалба против закључка може изјавити у жалби против рјешења.

Субјекат надзора обавезан је да најкасније у року од три дана од дана истека рока одређеног за поступање по рјешењу писмено обавијести инспектора да је поступио по рјешењу, а уз обавјештење обавезан је да достави и доказ о извршењу наложених мјера ако природа извршења мјере то дозвољава (случајеви у којима се кроз документацију може доказати отклањање неправилности, односно извршење наложене мјере). Непоштовање ове обавезе представља прекршај.

Лице које није субјекат надзора обавезно је да дозволи вршење инспекцијског прегледа када постоји основана сумња да се у његовим објектима налазе предмети који су у вези са инспекцијским надзором, а ако не дозволи вршење инспекцијског прегледа, према њему се примјењују овлашћења која инспектор у инспекцијском надзору има према субјекту надзора.

ВРСТЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ ПРЕГЛЕДА

Инспекцијски преглед спроводи се као:

1. | непосредни, код субјекта надзора директним увидом у опште и појединачне акте, услове и начин рада и поступања субјекта надзора у вези са придржавањем прописа и представља основни метод утврђивања чињеничног стања у поступку инспекцијског надзора,
2. | посредни, у службеним просторијама Инспектората, односно јединице локалне самоуправе, увидом у достављене податке и документацију.

Ради вршења посредног надзора инспектор може претходно тражити писменим путем документацију и обавјештења од субјекта надзора или других лица, а субјекат надзора је обавезан да поступи по таквом налогу инспектора.

Инспекцијски преглед може бити:

1. | Редовни, који се врши у складу са плановима рада инспекцијских органа;
2. | Ванредни, који се врши када дође до промјена околности у односу на утврђени план рада, а реализује се ако то затражи орган који је надлежан за вршење надзора над радом инспекцијског органа или ресорно министарство, односно на основу иницијатива других органа, правних или физичких лица;
3. | Контролни, који се врши ради утврђивања извршења мјера које су наложене субјекту надзора у оквиру редовног и ванредног инспекцијског прегледа.

Инспекцијски преглед врши се уз присуство субјекта надзора, односно одговорног лица у субјекту надзора или другог лица које обавља послове код субјекта надзора, а може се извршити и без присуства одговорног или другог лица субјекта надзора ако би одлагање вршења инспекцијског прегледа умањило успјешност инспекцијског прегледа. Право субјекта надзора је да буде присутан инспекцијском прегледу, али његово присуство није у свим случајевима неопходно, а ни обавезно.

Ако инспектор не затекне одговорно или друго лице, а није могуће извршити инспекцијски преглед без присуства неког од њих, инспектор оставља позив одговорном лицу да у одређено вријеме присуствује вршењу инспекцијског прегледа или да обезбиједи присуство другог лица. Ако одговорно или друго лице субјекта надзора и поред позива не буде присутно у одређено вријеме, сматра се да није омогућило вршење инспекцијског прегледа, што је предвиђено као прекршај. У наведеном случају, инспектор оставља нови позив да одговорно или друго лице у одређено вријеме буде присутно ради вршења прегледа, уз упозорење да ће се субјекту надзора у случају поновног неодржавања изрећи мјера забране обављања дјелатности. Ако се одговорно или друго лице субјекта надзора и поред новог позива не одазове, инспектор субјекту надзора изриче мјеру забране обављања дјелатности, која траје све док се инспектору не омогући обављање инспекцијског прегледа. Оштећење, уништење или уклањање позива не утиче на ваљаност његовог достављања.

У свим случајевима у којима инспекцијском прегледу није присуствовало одговорно или друго лице субјекта надзора, инспектор оставља лицу које је присуствовало прегледу један примјерак записника о извршеном инспекцијском прегледу, са упозорењем да субјекат надзора може у року од три дана од дана уручења записника приговорити на записником утврђено чињенично стање и приложити доказе. Право субјекта надзора на оспоравање утврђеног чињеничног стања не утиче на даљи ток вођења поступка и предузимање мјера.

ИНСПЕКЦИЈСКИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

У вршењу послова инспекцијског надзора републички инспектори користе јединствени инспекцијски информациони систем (Inspection Management System – IMS), а од 2021. године очекује се за да ће га користити и инспектори у јединицама локалне самоуправе.

УНУТРАШЊА КОНТРОЛА И НАДЗОР НАД РАДОМ ИНСПЕКТОРА

Инспекторат има посебну организациону јединицу за вршење посебне и унутрашње контроле – Одјељење за посебан надзор и унутрашњу контролу, у чијем саставу су инспектори за посебну и унутрашњу контролу. Посебна и унутрашња контрола је скуп поступака успостављених за провјеру законитости, правилности, професионалности и етичности рада републичких инспектора.

Циљ посебне и унутрашње контроле је да се адекватно реагује и спријечи незаконит рад и недолично понашања инспектора. У мјери у којој је то неопходно за утврђивање чињеница битних за вршење уну-

трашње контроле, инспектор за посебну и унутрашњу контролу у односу на субјекте надзора има иста права и обавезе као и остали инспектори. Посебна и унутрашња контрола се може вршити и уз помоћ другог инспектора, обављањем поновног инспекцијског прегледа код истог субјекта надзора, ако се сумња да претходни инспекцијски преглед није извршен у складу са прописима који се примјењују у поступку инспекцијског надзора.

Један од принципа посебне и унутрашње контроле је да то представља посљедњу мјеру реаговања на незаконит и непрофесионалан рад и поступање инспектора, и као таква не замјењује редован систем руковођења и одговорност руководиоца за рад инспектора. Инспектор за свој рад превасходно одговара свом непосредном руководиоцу, који је дужан да реагује у случају пропуста у раду инспектора.

Одјељењу и инспекторима за посебну и унутрашњу контролу је омогућен непосредан приступ лицима незадовољним радом и поступањем републичког инспектора, односно другим институцијама надлежним за вршење надзора и осигурање правилног функционисања инспекцијских органа. Подносилац представке који износи притужбе на рад инспектора има право да буде обавијештен о поступку са представком, а има право и да буде заштићен од незаконитог и непрофесионалног рада и поступања инспектора.

Посебна и унутрашња контрола се односи искључиво на републичке инспекторе, а кроз редован систем руковођења надзор над радом инспектора у јединицама локалне самоуправе врше њихови руководиоци (начелници одјељења за инспекцијске послове у јединици локалне самоуправе, односно градоначелници/начелници градова/општина). Инспекторат Републике Српске врши управни надзор над радом инспектора у јединицама локалне самоуправе, који послове инспекцијског надзора обављају као повјерене послове.

У вршењу управног надзора према инспекторима у јединицама локалне самоуправе Инспекторат има право и дужност да:

1. пружа стручну помоћ у обављању пренесених, односно повјерених послова,
2. тражи извјештаје, податке и обавјештења о извршењу повјерених послова надзора,
3. врши непосредни увид у обављање пренесених, односно повјерених послова инспекцијског надзора и утврди стање извршавања послова,
4. упозори у писаној форми инспектора на неправилности, незаконитости или неблаговременост у извршењу пренесених, односно повјерених послова и одреди рок за њихово отклањање,
5. издаје инструкције и обавезна упутства за обављање пренесених послова и наложи предузимање послова које сматра потребним,
6. покрене поступак за утврђивање одговорности инспектора у јединици локалне самоуправе,
7. непосредно изврши неки посао из надлежности инспектора јединице локалне самоуправе, ако оцијени да се другачије не може извршити закон или други пропис,

8. одузме сагласност инспектору за којег се у вршењу надзора над радом утврди да послове не обавља благовремено, стручно, законито и савјесно,
9. организује заједничке инспекцијске контроле са инспекторима Инспектората, када то потребе захтијевају, и
10. по праву надзора поништи или укине рјешење инспектора јединице локалне самоуправе.

ПОСТУПАК ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

Поступак инспекцијског надзора инспектор покреће и води по службеној дужности.

Инспектор је обавезан да без одлагања поступи по представкама физичких лица, привредних друштава, предузетника, јавних предузећа, установа, агенција, удружења и других правних лица које се односе на повреду прописа из његове надлежности, изврши инспекцијски надзор, а о утврђеном чињеничном стању и предузетим мјерама, писаним путем, обавијести подносиоца представке у року од 30 дана од дана пријема представке. Када се ради о повреди права из радног односа, инспектор је обавезан да о утврђеном чињеничном стању и предузетим мјерама, писаним путем, обавијести и синдикат у року од 30 дана од дана пријема представке.

Ако подносилац представке понови представку која у односу на претходно поднесу не садржи нове чињенице, околности или доказе у односу на оне које су већ утврђене, подносилац представке се обавјештава да је поступљено по представци.

Инспектор је обавезан да у обављању инспекцијског надзора чува идентитет подносиоца представке, осим ако се инспекцијска контрола не може обавити без упознавања субјекта надзора са идентитетом подносиоца представке (нпр. инспектор не може чувати идентитет радника као подносиоца представке ако се инспекцијски надзор врши због повреде његовог права из радног односа, код заштите потрошача по поднесеној рекламацији потрошача и сл.).

Инспектор је обавезан да чува личне, комерцијалне и друге податке који су под одређеном заштитом, а до којих дође приликом вршења инспекцијског надзора.

Инспектор у обављању инспекцијског надзора самостално води поступак, доноси рјешење и предузима мјере и радње у оквиру својих права, дужности и овлашћења утврђених Законом о инспекцијама Републике Српске и другим прописима.

Нико не може коришћењем службеног положаја или на други начин онемогућити или ометати инспектора у вршењу инспекцијског надзора и предузимању мјера и радњи за које је овлашћен.

Инспектор је дужан да обавијести директора Инспектората о сваком битнијем нарушавању дигнитета, самосталности и незаконитог утицаја на његов рад.

Субјекат надзора у поступку инспекцијског надзора има веома значајну улогу, не само од момента доношења рјешења (којег може побједити жалбом), већ од тренутка вршења инспекцијског прегледа, и стога треба да узме активно учешће већ у поступку утврђивања чињеничног стања (од којег зависи и даље предузимање инспекцијских мјера). Инспектор и овлашћено, одговорно или друго лице субјекта надзора које је присуствовало инспекцијском прегледу потписују записник након завршеног инспекцијског прегледа. Прије потписивања садржаја записника, којим и субјекат надзора потврђује истинитост чињеница утврђених на записник, овлашћено, одговорно или друго лице субјекта надзора које је присуствовало инспекцијском прегледу може тражити да прочита садржај записника или да му записник буде прочитан од стране инспектора, уз могућност да приговори утврђеном чињеничном стању, да изнесе евентуалне примједбе на рад инспектора, као и да изнесе чињенице и околности које му иду у корист.

Уколико овлашћено, одговорно или друго лице субјекта надзора које је присуствовало инспекцијском прегледу одбије да потпише записник, инспектор ће констатовати разлоге његовог одбијања, а одбијање потписивања записника не задржава даље вођење поступка.

Општепозната је чињеница да се један примјерак записника о обављеном инспекцијском надзору оставља субјекту надзора на изјашњење. Поводом повреде радника на раду и у вези са радом код послодавца, један примјерак записника обавезно се уручује или доставља и повријеђеном раднику или његовом овлашћеном заступнику, а у случају повреде са смртним исходом, доставља се члану његове породице.

Субјекат надзора би у сваком случају, уколико није директно присуствовао вршењу инспекцијске контроле, требало да се у законом прописаном року од три дана од дана вршења инспекцијске контроле изјасни о утврђеним чињеницама, што, у зависности од конкретног случаја, може имати утицаја на даљи ток инспекцијског прегледа, односно на даље предузимање мјера.

Након што примијени сва потребна овлашћења за утврђивање потпуног и правилног чињеничног стања и притом утврди неправилности, инспектор доноси рјешење, с једне стране, односно покреће прекршајни поступак издавањем прекршајног налога, или подношењем захтјева за покретање прекршајног поступка, с друге стране, уколико је утврђена неправилност истовремено санкционисана и као прекршај. Све мјере и радње се предузимају на основу чињеница и околности утврђених у инспекцијском прегледу. Инспектор мјере предузима без одлагања, а најкасније у року од осам дана од дана завршетка инспекцијског прегледа и утврђивања свих чињеница пресудних за њихово предузимање. Ипак, непредузимање мјера у напријед наведеном року не искључује обавезу и могућност њиховог каснијег предузимања.

Рјешењем инспектора се најчешће налаже отклањање незаконитости, неправилности и недостатака и одређује рок за њихово извршење, а неријетко се рјешењем забрањује вршење неке радње која је супротна закону. Иако то на први поглед не изгледа тако, инспекцијско рјешење нема репресиван и ретрибутиван карактер, мада у појединим материјалним прописима постоје и изузеци од таквог правила. Начелно гледано, инспекцијско рјешење је само средство спровођења закона, чији је смисао у највећем броју случајева да обезбиједи поступање субјекта надзора на исправан и законит начин, односно служи да се субјекат надзора натјера да престане са вршењем радњи које су му ионако законом већ забрањене (дакле и без потребе посредовања рјешења инспектора).

С тим у вези, рјешењем се може, зависно од предмета и природе утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду:

1. | наложити доношење, стављање ван снаге или одгађање извршења одговарајућег акта и предузимање других одговарајућих мјера утврђених посебним прописом потребних ради отклањања незаконитости, неправилности и недостатака у раду,
2. | забранити субјекту надзора обављање дјелатности, поступање или предузимање радњи које су у супротности са другим законом или прописом до отклањања незаконитости, неправилности и недостатака,
3. | наредити субјекту надзора отклањање незаконитости, неправилности и недостатака, одређујући начин и рок за њихово отклањање,
4. | предузети друге мјере и радње утврђене посебним прописом.

Уколико инспектор у вршењу инспекцијског надзора утврди да субјекат надзора не посједује рјешење о упису у судски регистар, односно да не посједује рјешење о регистрацији предузетника, рјешењем изриче мјеру забране обављања незаконите дјелатности до отклањања неправилности. У случају изрицања ове мјере забране, инспектор одузима робу, опрему, уређаје, средства за рад, превозна и друга средства или њихове дијелове ради онемогућавања даљег обављања дјелатности. На страни инспектора стоји и обавеза да обавијести Пореску управу о предузетим мјерама (о изреченој забрани обављања дјелатности) и достави записник о извршеном инспекцијском прегледу ради утврђивања пореске основице и наплате пореске обавезе у складу са одредбама Закона о пореском поступку. Ако инспектор субјекту надзора забрањује обављање дјелатности, а он дјелатност обавља у више организационих јединица (погона, фабрика, продавница, издвојених пословних мјеста, радилишта и слично), забрана обављања дјелатности односиће се на пословни простор, односно просторију гдје је учињена повреда прописа, ако посебним законом није другачије прописано.

Поједине забране обављања дјелатности инспектор може доставити регистрационом органу ради њиховог уписа у одговарајући регистар пословних субјеката.

Законом о инспекцијама Републике Српске су нормирани случајеви када се инспекцијске мјере изричу усменим рјешењем, а у ком случају је инспектор обавезан да у року од три дана од дана извршеног прегледа донесе рјешење у писаној форми. У случају да је усменим рјешењем изречена мјера забране, она се обилежава истовремено са њеним изрицањем.

Усмено рјешење се доноси у следећим случајевима:

1. | ако се оцијени да се на тај начин отклања непосредна опасност по живот и здравље људи, животиња, имовину веће вриједности и опасност по животну средину,
2. | ако се ако утврди да субјекат надзора не посједује одобрење за рад или није регистрован за обављање дјелатности,

3. | ако је у питању заштита другог важног јавног интереса.

Наведена овлашћења примјењују и инспектори Пореске управе и инспектори Републичке управе за игре на срећу у заједничким контролама чији је предмет надзор над поштовањем одредаба о регистрацији субјеката за обављање одређене дјелатности у складу са посебним прописима.

Институти који свакако завређују више пажње су потпуно нови институти уведени законом, као што су савјетодавне службене посјете субјектима надзора, нормирање «прикривеног» кориштења услуга или куповине робе и давање могућности инспекторима да уђу у стамбене просторије субјекта надзора.

У циљу јачања савјетодавне улоге Инспектората, основана је посебна организациона јединица, Одјељење за савјетовање микропривредних субјеката, која ће проводити службене савјетодавне посјете микропривредним субјектима који су регистровани у периоду краћем од годину дана или у случају доношења новог прописа који субјекат надзора примјењује у свом пословању. Службена савјетодавна посјета је облик превентивног дјеловања, пружањем стручне и савјетодавне подршке субјекту надзора на лицу мјеста, чији је циљ спречавање настанка незаконитости и штетних посљедица. О извршеној посјети се сачињава службена забиљешка, а током службених савјетодавних посјета се неће предузимати инспекцијске мјере за уочене неправилности, изузев ако се утврди да субјекат надзора није пријавио радника на обавезне видове осигурања, да је у питању повреда или угрожавање живота и здравља људи, или другог важног јавног интереса. На овај начин је законодавац издвојио «озбиљне» прекршаје, од оних прекршаја који немају исту тежину, а све са намјером да се покуша помоћи привредним субјектима, полазећи од чињенице да се ради о микропривредним субјектима који су регистровани у периоду краћем од годину дана (због чега се у потпуности нису ни могли упознати са свим прописима који их за односну област пословања обавезују), те са намјером да се такође у циљу олакшавања пословања привредни субјекти упознају са новим прописима који су у примјени мање од једне године.

У случају основане сумње да субјекат надзора обавља дјелатност у супротности са законом, инспектор може користити услугу или купити робу, без претходне најаве и предочавања субјекту надзора службене легитимације. Ријеч је о законском овлашћењу којим се желе отклонити све сумње да ли би предузимањем ових мјера без прописаног овлашћења, инспектор навео субјекта надзора на чињење прекршаја. Након завршеног инспекцијског прегледа утврђеног чињеничног стања, инспектор предочава субјекту надзора службену легитимацију и сачињава записник о извршеној инспекцијској контроли. Предузимање радњи прикривене куповине се не сматра подстрекавањем или навођењем субјекта надзора на чињење прекршаја, а овакав начин вршења прегледа се користи уколико инспектор на други начин не може утврдити чињенице одлучне за правилно утврђивање чињеничног стања (нпр. да ли контролисани субјекат издаје фискални рачун, да ли је лице које борави у неком угоститељском објекту «радник» и сл.). Трошак куповине или кориштења услуге иде на терет Инспектората, односно јединица локалних самоуправа, у зависности о чијем инспектору је ријеч.

Када је у поступку инспекцијског надзора неопходно ући у стан или другу просторију, а оправдано се сумња да би се претресом стана или друге просторије могли наћи предмети или други трагови који би могли да буду од кључне важности за поступак, ако му власник или корисник стана или друге просторије не дозволе улазак, инспектор има овлашћење да примијени одредбе прописа којим је регулисан прекр-

шајни поступак, тако да надлежном суду поднесе захтјев за издавање наредбе за претресање стана, просторија и лица. Ову радњу доказивања проводе најмање два инспектора, уз примјену одредаба прописа којим је регулисан прекршајни поступак, а докази прибављени предузимањем радњи доказивања се користе искључиво у поступку инспекцијског надзора, односно у прекршајном поступку.

ПРАВНА СРЕДСТВА

Против рјешења инспектора може се изјавити жалба ресорном министарству у року од осам дана од дана достављања рјешења. Ресорно министарство, односно другостепени орган у поступку инспекцијског надзора, је оно министарство које је појединим материјалним законом одређено да врши управни надзор над законитошћу аката који се доносе по поједином материјалном закону, односно оно у чији дјело-круг и надлежност сходно Закону о републичкој управи, спада одређена управна област која је предмет контроле инспектора.

Табела 2: Другостепени органи у поступку инспекцијског надзора

Р. б.	Инспекција	Област надзора	Другостепени орган
1.	За храну	Све	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
2.	Тржишна	Трговина, угоститељство, туризам, услуге, заштита потрошача, цијене, мјерне јединице и мјерила, интелектуална својина, безбједност непрехрамбених производа	Министарство трговине и туризма
		Квалитет течног нафтног горива у спољнотрговинском промету	Министарство енергетике и рударства
3.	Пољопривредна	Све	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
4.	Шумарска	Све	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
5.	Ветеринарска	Све	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
6.	Водна	Све	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
7.	Техничка	Све	Министарство енергетике и рударства

8.	Саобраћајна	Јавни путеви и друмски саобраћај, станице за технички преглед возила, жељезнице и жељезнички саобраћај, водни саобраћај, поштански саобраћај, телекомуникације, међународни и међуентитетски превоз лица и ствари у друмском превозу	Министарство саобраћаја и веза
		Електронски потпис и електронски документ	Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво
9.	Урбанистичко-грађевинска и еколошка	Све	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију
10.	Рада	Све	Министарство рада и борачко-инвалидске заштите
11.	Здравствена	Све	Министарство здравља и социјалне заштите
12.	За просвјету и спорт	Високо образовање и студентски стандард	Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво
		Предшколско, основно и средње образовање, култура и ученички стандард	Министарство просвјете и културе
		Спорт	Министарство породице, омладине и спорта
13.	За заштиту од пожара	Све	Министарство унутрашњих послова

Напомена: Без обзира на инспекцију или инспекцијско звање инспектора, другостепени орган у поступку инспекцијских надзора над примјеном прописа којима се уређују општи услови обављања дјелатности, односно посједовање рјешења о упису у одговарајући регистар (рад без одобрења) је Министарство привреде и предузетништва, а код надзора над примјеном прописа о регистрацији обвезника доприноса у јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса (непријављени радници) другостепени орган је Министарство финансија.

Жалба изјављена на рјешење инспектора не одлаже извршење рјешења и то је инспектор дужан навести у изреци рјешења, у противном ризикује да рјешење у поступку по жалби буде поништено због процесних разлога.

Дакле, законитост првостепеног рјешења инспектора испитује ресорно министарство, против чије одлуке (рјешења) се може покренути управни спор пред надлежним окружним судом подношењем тужбе. Тужба, по правилу, не спречава извршење управног акта против кога је поднесена. По захтјеву тужиоца,

орган надлежан за извршење одложиће извршење акта, до коначне судске одлуке ако би извршење нанијело тужиоцу штету која би се тешко могла надокнадити, а одлагање није противно јавном интересу, нити би се одлагањем нанијела већа ненадокнадива штета противној странци. Уз захтјев за одлагање мора се приложити доказ о поднесеној тужби. По таквом захтјеву надлежни орган мора донијети рјешење најкасније у року од осам дана од пријема захтјева. Суд може одгодити извршење управног акта у трајању до 60 дана, рачунајући од дана доношења одлуке о одгађању, а о захтјеву суд је дужан одлучити у року од 15 дана. Да би овакав захтјев био усвојен, потребно је добро образложити разлоге за одлагање (конкретизовати могућност настанка штете, уз услов да се одлагање не противи јавном интересу).

ОДЛОЖНО ДЕЈСТВО ЖАЛБЕ

Иако се законодавац због специфичне природе поступка инспекцијског надзора определијелио за неодложно дејство жалбе, ипак је остављена могућност да се на образложен приједлог жалиоца, изјављеног уз жалбу, дозволи да жалба одлаже извршење рјешења до доношења одлуке о жалби, уз претходни услов да жалилац учини вјероватним да би извршењем рјешења (прије доношења одлуке по жалби) наступила знатна материјална штета која се на други начин не може отклонити, а одлагање се не противи јавном интересу.

О овом приједлогу одлучује закључком директор Инспектората, без обзира на чињеницу да ли је рјешење донио инспектор Инспектората или инспектор јединице локалне самоуправе.

Одлука о приједлогу за одлагање извршења рјешења се доноси у форми закључка, против којег није дозвољена жалба, али је допуштена тужба у управном спору.

Предмет управног спора не може бити испитивање законитости рјешења инспектора, већ искључиво законитост закључка којим се одлучује по поднесеном приједлогу.

Важан савјет: Приједлог којим се тражи одложно дејство жалбе треба доставити у форми посебног акта, тј. одвојеног документа (а и сама законска одредба гласи «уз жалбу»), због даљег поступања са жалбом, односно приједлогом. Иако и првостепени орган има законска овлашћења да поступи по жалби («Рад првостепеног органа по жалби» поглавље Закона о општем управном поступку), најчешће се жалба доставља другостепеном органу на одлучивање, уз спис предмета. Чињеница је да се о овом приједлогу мора одлучити прије доношења одлуке по жалби, односно прије истека париционог рока који је рјешењем наложен за добровољно извршење рјешења, због чега апелујемо на субјекте контроле да приједлог достављају у форми посебног акта (да приједлог не буде саставни дио жалбе), из разлога како је напријед наведено.

ПРИНУДНО ИЗВРШЕЊЕ РЈЕШЕЊА

Поступак принудног извршења рјешења представља завршну фазу поступка инспекцијског надзора. Ова фаза поступка је споредна и до ње се долази само у случају када субјекат надзора добровољно не испоштује своје обавезе из рјешења.

Субјекат надзора је обавезан да поступи по рјешењу инспектора, а инспектор је дужан да прати извршење изречених мјера у рјешењу. Извршење рјешења инспектора покреће се на основу рјешења које је постало извршно и извршеног инспекцијског прегледа којим је утврђено да извршеник, у остављеном року, није извршио мјере изречене у рјешењу или их је извршио само дјелимично. Инспекцијско рјешење постаје извршно протеклом рока за добровољно извршење рјешења, који рок почиње тећи наредног дана од дана достављања рјешења.

Након што инспектор утврди да извршеник није извршио мјере изречене у рјешењу или их је извршио само дјелимично, обавјештава извршеника да је рјешење постало извршно и наводи начин принудног извршења рјешења, у зависности од природе извршеникове обавезе.

За разлику од општег управног поступка гдје се извршење одређује и спроводи на основу посебног закључка о дозволи извршења, у поступку инспекцијског надзора се не доноси такав посебан управни акт, већ се обавјештењем (који има форму дописа, а не управног акта) одређује вријеме, мјесто и средства принудног извршења рјешења.

Често је предмет забуне мишљење да се инспекцијско рјешење у смислу рока остављеног за отклањање неправилности може накнадно измијенити, по истеку жалбеног рока и/или по истеку остављеног рока за добровољно извршење рјешења. Субјекат надзора мора имати активну улогу од момента вршења инспекцијске контроле, до момента доношења рјешења о отклањању неправилности, односно кориштења правних средстава, а све у циљу заштите својих интереса. Појашњења ради, инспекцијско рјешење се може измијенити само у поступку по жалби, у којем случају, уколико инспектор утврди да је жалба основана, може новим рјешењем замијенити раније рјешење (против којег се поново може изјавити жалба) на начин да нпр. «измијени» рок за извршење обавезе, а рок за извршење обавезе се може «продужити» и у поступку принудног извршења рјешења.

На писмени приједлог извршеника може се у оправданим случајевима дозволити одлагање принудног извршења рјешења, осим ако законом или другим прописом није искључена могућност одлагања извршења мјере наложене рјешењем и ако се то не противи јавном интересу. О овом приједлогу одлучује закључком директор Инспектората, без обзира на чињеницу да ли је рјешење донио инспектор Инспектората или инспектор на нивоу јединица локалне самоуправе. Одлука се доноси у форми закључка, против којег жалба није дозвољена, али је и против овог закључка допуштена тужба у управном спору.

Иако је одређивање рока за извршење обавезе, односно отклањање неправилности најчешће дискрециона оцјена инспектора, савјетујемо да и субјекти контроле воде рачуна о остављеним роковима, да не би дошли у ситуацију да морају тражити «продужење» рока у поступку по жалби или у поступку принудног

извршења рјешења. Уколико се у жалбеном поступку укаже на недостатке у погледу остављеног рока, а жалба буде усвојена (жалбу може да усвоји и првостепени орган), субјекат надзора неће трпјети даље санкције, међутим, уколико субјекат надзора тек у поступку принудног извршења затражи одлагање тог поступка, биће изложен прекршајном кажњавању (због неизвршења рјешења у остављеном року), без обзира на чињеницу да ли ће приједлог за одлагање извршења бити усвојен као основан.

Такође, уколико субјекат надзора посегне за приједлогом за одлагање принудног извршења рјешења, потребно је да га аргументовано образложи и да за своје наводе предочи доказе којим се те чињенице потврђују, будући да се одлагање извршења рјешења може дозволити само ако законом или другим прописом није искључена могућност одлагања извршења мјере наложене рјешењем и ако се то не противи јавном интересу.

Закон о инспекцијама Републике Српске прописује три начина принудног извршења обавезе, а кад постоји могућност да се извршење спроведе на више начина и примјеном различитих принудних средстава, извршење се спроводи на начин и средствима који доводе до циља у најкраћем року.

Често је предмет забуне да изрицање прекршајног налога због неизвршења рјешења «гаси» обавезу извршеника, због чега су неријетко предмет управних спорова закључци о изрицању новчане казне у поступку принудног извршења рјешења. Ријеч је о средству принуде, чија је сврха да се извршеник новчаним кажњавањем принуди на извршење обавезе (ако се обавеза изречена у рјешењу инспектора састоји у извршењу одређене радње или је рјешењем инспектора извршеник обавезан да нешто допусти или трпи, а извршеник поступа противно таквим обавезама).

Дакле, прекршајно кажњавање због прекршаја неизвршења рјешења (које се покреће, а под одређеним условима и окончава, издавањем прекршајног налога) није исто што и изрицање новчане казне у поступку принудног извршења рјешења. Ова новчана казна се изриче закључком, а будући да гласи на новчану обавезу принудно је извршава Пореска управа исто као пореску обавезу. Накнадно извршење рјешења (након изрицања прекршајног налога) може бити основ за обустављање поступка принудног извршења рјешења, а никако олакшавајућа околност у поступку одмјеравања казне за већ почињени прекршај.

Новчана казна која се изриче први пут закључком, износи 1.000 КМ одговорном лицу у правном лицу, републичком органу управе и органу јединице локалне самоуправе и предузетнику, а физичком лицу 500 КМ, а свака сљедећа новчана казна изриче се у истом износу. Истовремено са изрицањем новчане казне инспектор ће извршенику, ако то природа ствари дозвољава, оставити нови рок за поступање по рјешењу, који не може бити дужи од 15 дана, уз упозорење да ће му ако до тог рока не поступи по рјешењу, поново изрећи новчану казну. Ако инспектор оцијени да извршеник и поред изречене новчане казне неће поступити по рјешењу, може му забранити обављање дјелатности, о чему се извршеник унапријед упозорава, а забрана траје све док извршеник у потпуности не поступи по рјешењу.

Новчану казну инспектор изриче закључком, на који није дозвољена жалба, али се против истог може покренути управни спор. Наплаћене новчане казне се не враћају, чак и када извршеник накнадно добровољно изврши обавезу.

Уколико се обавеза изречена у рјешењу инспектора састоји од извршења одређене радње коју умјесто извршеника може извршити неко друго лице, а извршеник је не изврши или је изврши само дјелимично, извршење рјешења може се спровести преко других лица о трошку извршеника. У овом случају, инспектор закључком налаже извршенику да унапријед положи износ који је потребан за подмирење трошкова извршења и одређује да ће се коначан обрачун између предујмљених и стварно учињених трошкова извршења утврдити накнадно.

Уколико се извршење уопште не може спровести или се не може спровести на напријед дефинисане начине, рјешење се може спровести и непосредном принудом, о чему се извршеник унапријед упозорава у обавјештењу, а облик и начин непосредне принуде одређује инспектор у складу са природом изречене мјере (најчешће уз учешће полиције).

Све трошкове принудног извршења рјешења сноси извршеник који је био обавезан да изврши наложену инспекцијску мјеру. О трошковима извршења и обрачуну између предујмљених и стварно учињених трошкова извршења одлучује се посебним закључком након спроведеног поступка принудног извршења, против којег закључка је дозвољена посебна жалба.

Важна напомена: Сва рјешења и закључке инспектора који гласе на новчану обавезу принудно извршава Пореска управа у складу са одредбама Закона о пореском поступку, а акт који је предмет принудне наплате инспектор доставља Пореској управи на поступак принудне наплате, у складу са посебним поступком. И у поступку принудне наплате пред пореским органом субјекат надзора ће бити изложен трошковима тог поступка, у висини од 5 % од износа обавезе која се у том поступку наплаћује, али не мање од 50 КМ. Без обзира на чињеницу да ли обавеза буде плаћена након покретања овог поступка, обвезник се не ослобађа плаћања трошкова принудне наплате.

УЗИМАЊЕ УЗОРАКА ЗА ЛАБОРАТОРИЈСКУ АНАЛИЗУ

У поступку инспекцијског надзора инспектор је овлашћен да узме узорке за лабораторијску анализу, о трошку:

1. | увозника, без обзира на резултате анализе,
2. | произвођача или увозника у случају потребе да се анализом провјере информације о исправности производа која је утврђена ван Републике Српске, без обзира на резултат анализе, а ако произвођач, односно увозник није на територији Републике Српске, трошкове сноси субјекат надзора,
3. | свих других субјеката надзора ако анализа покаже да је узорак неисправан.

Правилником о поступку узимања узорка, њиховог чувања, начину достављања овлашћеним лабораторијама и трошковима поступка узорковања («Службени гласник Републике Српске», број 132/10) ближе се уређује ова материја. Узорковање врши инспектор непосредно, или путем овлашћене лабораторије, а у исто вријеме се узимају два примјерка узорка у потребној количини, за прву и другу анализу или тзв. суперанализу. Субјекат надзора има право тражити суперанализу уколико се не слаже са резултатима прве анализе, чији су резултати (уколико се не слажу са резултатима прве анализе) мјеродавни и за предузимање инспекцијских мјера и за сношење трошкова лабораторијске анализе. У случају узимања узорка лако кварљивих роба, оба узорка се истовремено достављају различитим акредитованим лабораторијама на прву и другу анализу. Избор лабораторије којој ће узорци бити достављени на испитивање врше инспектори, а не субјекти надзора.

Важна напомена: Резултати лабораторијског испитивања се не могу оспорити ничим другим, осим резултатима суперанализе, због чега је за субјекта надзора важно да благовремено затражи другу анализу, и то у року од три дана од достављања резултата прве анализе (уколико сумња у резултате прве анализе).

ОБИЉЕЖАВАЊЕ ЗАБРАНА У ПОСТУПКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

Инспектор обиљежава мјеру забране изречену у поступку инспекцијског надзора, а може и одузети опрему, уређаје, средства за рад, превозна и друга средства или њихове дијелове ради обезбјеђења поштовања забране.

Правилником о начину обиљежавања забрана изречених у поступку инспекцијског надзора («Службени гласник Републике Српске», бр. 132/10 и 58/13) је уређена ова материја. Забрана се обиљежава када постане извршна, а уз помоћ службеног печата, службеног знака, службене траке и обавјештења о забрани које садржи и упозорење да повреда средстава за означавање забране, односно улазак у простор означен забраном представља кривично дјело у смислу члана 311. Кривичног законика Републике Српске. За вријеме трајања изречене забране могу се изводити само они радови који су нужни за спровођење забране или за отклањање неправилности које су проузроковале забрану, а ове радове одобрава инспектор посебним записником.

Привремено или трајно скидање средстава означавања забране врши се у случајевима:

1. | укидања или поништења акта којим је изречена мјера забране, односно у другим случајевима престанка правног дејства акта којим је изречена мјера забране,
2. | извођења радова неопходних за отклањање неправилности које су проузроковале забрану,
3. | у другим оправданим случајевима.

Повреду средстава за означавање забране од стране трећих лица или скидање истих од стране инспектора инспектор констатује у записнику.

ПОСТУПАЊЕ СА РОБОМ ОДУЗЕТОМ У ПОСТУПКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

Инспектор одузима робу у складу са Законом о инспекцијама Републике Српске и у случајевима прописаним посебним материјалним законима, о чему доноси рјешење и издаје потврду о одузимању робе. Против рјешења о одузимању робе може се изјавити жалба на начин и под условима прописаним Законом. Рјешење и потврда о одузетој роби су документи на основу којих се роба откупљује, преузима и складишти, односно одређује други начин поступања.

Новина у односу на раније законско рјешење је могућност да се роба одузета у поступку инспекцијског надзора, уз претходну сагласност директора Инспектората и непосредног руководиоца, односно градоначелника или начелника општине и непосредног руководиоца, понуди субјекту надзора од којег је роба одузета, да откупи робу на лицу мјеста, према вриједностима робе по којим је затечена у промету, а у недостатку тога, према просјечној тржишној вриједности такве робе у промету, у складу са Законом. Предуслов је да се ради о роби која се може даље прометовати и употребљавати. Субјекат надзора који откупљује одузету робу врши безготовинску уплату у року од једног дана од дана извршене инспекцијске контроле, на одговарајући рачун јавних прихода Републике Српске и доставља инспектору доказ о извршеној уплати. Чињеницу да је одузета роба откупљена инспектор констатује у посебној потврди, којом се доказује да је на субјекта надзора пренесено право својине на стварима, као и правни основ стицања права својине на откупљеним стварима одузетим у поступку инспекцијског надзора.

Важна напомена: Субјекат надзора је дужан да чува одузету робу, уколико му је роба привремено остављена на чување рјешењем о одузимању робе. Уколико субјекат надзора присвоји ствари које су му остављене на чување чини кривично дјело «Утаја» из члана 229. Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/17 и 104/18), за које дјело је прописана новчана казна или казна затвора до двије године.

Уколико се ради о одузетој роби чија је производња, промет или употреба у складу са посебним прописима забрањена и роби која се у складу са посебним прописима не може ставити у даљи промет, субјекат надзора на одговарајући начин уништава такву робу након коначности одлуке о одузимању робе, уз неопходне мјере контроле којима се онемогућава поновно стављање робе у промет и употреба, односно којим се обезбјеђује трајно уништавање битних својстава робе, уз поштовање прописа из области заштите животне средине.

Ако субјекат надзора не откупи одузету робу, директор Инспектората, односно градоначелник или начелник општине, након коначности одлуке о одузимању робе, посебном одлуком одређује за сваки појединачни случај даљи начин поступања са одузетом робом, у зависности од врсте и природе робе. Одузета роба може се и продати путем лицитације или непосредном погодбом.

У случају да је продаја одузете робе извршена непосредном погодбом прије коначности одлуке о одузимању робе, односно да је одузета роба предата на располагање без накнаде центру за социјални рад на подручју јединице локалне самоуправе на којем је роба одузета прије коначности одлуке о одузимању робе, износ средства добијених том продајом, односно средстава која одговарају вриједности те робе депонују се на рачун посебних намјена. Уколико одлука инспектора о одузимању робе буде поништена након продаје одузете робе, односно након поклањања одузете робе, субјекат надзора има право да се намири из депонованих средстава добијених продајом одузете робе, односно средстава депонованих за те потребе.

Одузети шумски дрвни сортименти предају се надлежном шумском газдинству Јавног предузећа шумарства „Шуме Републике Српске“ ради ускладиштења, чувања и даљег поступања, у складу са Законом.

ОДЛУКЕ И ПРАВНА СРЕДСТВА У ПОСТУПКУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ
НАДЗОРА И УПРАВНОМ СПОРУ

Првостепени поступак

Одлука	Правно средство	Рок
Рјешење инспектора	Жалба	8 дана од дана достављања рјешења
Основ за кориштење правног средства 1. Погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање 2. Битна поведа правила поступка 3. Погрешна примјена материјалног прописа		
Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Ресорно министарство		
Напомена: Уз жалбу се доставља управни акт у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији Плаћа се административна такса у висини 10 КМ		
Закључак о забрани обављања дјелатности до омогућавања обављања инспекцијског прегледа	Тужба у управном спору	30 дана од дана достављања рјешења
Основ за кориштење правног средства Управни акт може се побијати: 1. ако акт садржи такве недостатке који спречавају оцјену његове законитости или недостатке који га чине ништавним; 2. ако у акту није никако или није правилно примијењен закон, пропис заснован на закону или општи акт; 3. ако је акт донесен од стране ненадлежног органа; 4. ако у управном поступку који је акту претходило није поступљено по правилима поступка, а нарочито ако чињенично стање није потпуно и правилно утврђено или што је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања; 5. ако је надлежни орган рјешавајући по слободној оцјени прекорачио границе овлашћења која су му дата законом и одлучио супротно датом овлашћењу.		
Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Окружни суд, према сједишту првостепеног органа (Окружни суд у Бањој Луци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу)		
Напомена: Уз тужбу се доставља коначан управни акт у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији Плаћа се судска такса у висини 100 КМ.		

Другостепени поступак

Одлука	Правно средство	Рок
Рјешење ресорног Министарства донесеног по жалби	Тужба у управном спору	30 дана од дана достављања рјешења
Основ за кориштење правног средства 1. Недостаци који спречавају оцјену законитости или недостаци који акт чине ништавним; 2. Погрешна примјена материјалног прописа; 3. Ненадлежност органа; 4. Погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање; 5. Битна поведа правила поступка; 6. Ако је надлежни орган рјешавајући по слободној оцјени прекорачио границе овлашћења која су му дата законом и одлучио супротно датом овлашћењу.		
Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Окружни суд, према сједишту првостепеног органа (Окружни суд у Бањој Луци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу)		
Напомена: Уз тужбу се доставља коначан управни акт у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији Плаћа се судска такса у висини 100 КМ.		

Управни спор

Одлука	Правно средство	Рок
Пресуда	Захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке	30 дана од дана достављања судске одлуке
<p>Основ за кориштење правног средства Захтјев се подноси због повреде закона, другог прописа или општег акта или због повреде прописа о поступку која је могла бити од утицаја на рјешење ствари.</p>		
<p>Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Врховни суд Републике Српске</p>		
Пресуда	Приједлог за понављање поступка	30 дана од дана кад је странка сазнала за разлог понављања. Ако је странка сазнала за разлог понављања прије него што је поступак код суда окончан, али тај разлог није могла употријебити у току поступка, понављање се може тражити у року од 30 дана од дана достављања судске одлуке. По протеку пет година од правоснажности судске одлуке понављање се не може тражити. Изузетно, и после рока од пет година понављање поступка се може тражити због законских основа наведених у члану 41. став 1. т. 2, 3. и 4. Закона о управним споровима
<p>Основ за кориштење правног средства Поступак окончан пресудом или рјешењем надлежног суда поновиће се на захтјев странке:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ако странка сазна за нове чињенице или нађе или стекне могућност да употријеби нове доказе на основу којих би спор био повољније ријешен за њу да су те чињенице, односно докази били изнесени или употријебљени на расправи у ранијем судском поступку; 2. ако је одлука суда донијета радњом која представља кривично дјело судије или радника у суду, или је одлука донијета преварном радњом заступника или пуномоћника странке, његовог противника или противничковог заступника или пуномоћника; 3. ако је одлука заснована на пресуди донесеној у кривичној или грађанској ствари, а та пресуда је касније укинута другом правоснажном судском одлуком; 4. ако је исправа на којој се заснива судска одлука лажна или лажно преиначена или ако је свједок, вјештак или странка, приликом саслушања пред судом дао лажан исказ, а одлука суда се заснива на том исказу; 5. ако странка нађе или стекне могућност да употријеби ранију судску одлуку донесену у истом управном спору; 6. ако странци, односно заинтересованом лицу није била дата могућност да учествује у управном спору. <p>Због околности из т. 1. и 5. понављање ће се дозволити само ако странка без своје кривице није била у стању да те околности изнесе у ранијем поступку.</p>		
<p>Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Суд који је донио одлуку на коју се односи приједлог за понављање поступка</p>		

Принудно извршење рјешења у поступку инспекцијског надзора

Одлука	Правно средство	Рок
Закључак о изрицању новчане казне / Закључак о пре-дужљивању трошкова поступка / Закључак о забрани обављања дјелатности до извршења рјешења	Тужба у управном спору	30 дана од дана достављања закључка
<p>Основ за кориштење правног средства Управни акт може се побијати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ако акт садржи такве недостатке који спречавају оцјену његове законитости или недостатке који га чине ништавним; 2. ако у акту није никако или није правилно примијењен закон, пропис заснован на закону или општи акт; 3. ако је акт донесен од стране ненадлежног органа; 4. ако у управном поступку који је акту претходио није поступљено по правилима поступка, а нарочито ако чињенично стање није потпуно и правилно утврђено или што је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања; 5. ако је надлежни орган рјешавајући по слободној оцјени прекорачио границе овлашћења која су му дата законом и одлучио супротно датом овлашћењу. 		
<p>Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Окружни суд, према сједишту првостепеног органа (Окружни суд у Бања Луци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу)</p>		
<p>Напомена: Уз тужбу се доставља коначан управни акт у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији. Плаћа се судска такса у висини 100 КМ.</p>		
Закључак о трошковима поступка	Жалба	8 дана од дана достављања жалбе
<p>Основ за кориштење правног средства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање; 2. Битна повреда правила поступка; 3. Погрешна примјена материјалног прописа. 		
<p>Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Ресорно министарство</p>		
<p>Напомена: Уз жалбу се доставља коначан управни акт у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији. Плаћа се административна такса у висини 10 КМ.</p>		
Закључак о обустави поступка принудног извршења и укидању/поништењу спроведених радњи	Тужба у управном спору	30 дана од дана достављања закључка
<p>Основ за кориштење правног средства Управни акт може се побијати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ако акт садржи такве недостатке који спречавају оцјену његове законитости или недостатке који га чине ништавним; 2. ако у акту није никако или није правилно примијењен закон, пропис заснован на закону или општи акт; 3. ако је акт донесен од стране ненадлежног органа; 4. ако у управном поступку који је акту претходио није поступљено по правилима поступка, а нарочито ако чињенично стање није потпуно и правилно утврђено или што је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања; 5. ако је надлежни орган рјешавајући по слободној оцјени прекорачио границе овлашћења која су му дата законом и одлучио супротно датом овлашћењу. 		
<p>Орган надлежан за одлучивање по правном средству: Окружни суд, према сједишту првостепеног органа (Окружни суд у Бањој Луци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу)</p>		
<p>Напомена: Уз тужбу се доставља коначан управни акт у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији. Плаћа се судска такса у висини 100 КМ.</p>		

Напомена: У оквиру управног поступка инспекцијског надзора, поред жалбе као редовног правног средства против коначних или правоснажних рјешења предвиђена су и ванредна правна средства: Понављање поступка, Мијењање и поништавање рјешења у вези са управним спором, Захтјев за заштиту законитости, Поништавање и укидање по праву надзора, Укидање и мијењање правоснажног рјешења уз пристанак или по захтјеву странке, Ванредно укидање и Оглашавање рјешења ништавим.

ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПАК

Поступак инспекцијског надзора је сложен поступак у односу на остале управне поступке, због чињенице да осим управних мјера, инспектор може казнити, односно покренути поступак за кажњавање субјекта надзора и због почињеног прекршаја. Дакле, паралелно са управним поступком (а у специфичним случајевима и мимо тог поступка) тече прекршајни поступак.

Предмет инспекцијске контроле су материјални прописи којима се уређују области надзора које контролише овај орган (око 150 закона и око 700 подзаконских аката), а готово свака утврђена неправилност повлачи и прекршајну одговорност субјекта надзора. Закон о прекршајима Републике Српске оставља могућност окривљеном да у року од осам дана (рачунајући од дана уручења прекршајног налога) затражи судско одлучивање уколико не прихвата прекршајну одговорност, у којем случају се захтјев подноси надлежном суду (ријеч је о основним судовима, чија се мјесна надлежност одређује према подручју на којем је учињен прекршај). Окривљени је дужан потписати један примјерак прекршајног налога на прописано мјесто и предати га надлежном суду (никако инспекцијском органу) у за то остављеном року. Након што окривљени затражи судско одлучивање, суд ће санкције изречене у прекршајном налогу брисати из Регистра новчаних казни, трошкова принудне наплате и прекршајних евиденција до доношења одлуке по одржаном усменом претресу пред судом.

Важна напомена:

Надлежни суд за исти прекршај може изрећи већу казну, од казне изречене прекршајним налогом и обавезати окривљеног да сноси трошкове поступка.

Већина окривљених се опредјељује за судски поступак, са убјеђењем да ће успјети исходити неку од мјера обезбјеђења (условна осуда или судска опомена) или неку врсту ублажавања казне. Услов за изрицање судске опомене је постојање околности које у знатној мјери умањују одговорност починиоца, тако да се може очекивати да ће се убудуће клонити вршења прекршаја и без изрицања прописане казне или ако је ријеч о нарочито лаком облику тог прекршаја, суд може, умјесто казне, изрећи укор, а укор се може изрећи и када починилац прије доношења одлуке о прекршају испуни прописану обавезу. С друге стране, условном осудом суд починиоцу утврђује казну и заштитну мјеру или само казну или само заштитну мјеру и истовремено одређује да се она неће извршити ако кажњени, за вријеме које одреди суд, а које не може бити краће од шест мјесеци нити дуже од годину дана (вријеме провјеравања), не почини нови прекршај или испуни други услов који му одреди суд. Условна осуда се изриче када суд оцијени да се и без извршења казне може постићи сврха кажњавања, нарочито имајући у виду однос починиоца према том прекршају или према оштећеном и да ће надокнадити штету проузроковану прекршајем. Међутим, условна осуда се не може изрећи одговорном за прекршај који у Регистру има регистрованог дуга (неплаћених новчаних казни и трошкова прекршајног поступка), а податке из Регистра прибавља суд по службеној дужности, односно лицу које није издржало раније изречену казну затвора.

Институт ослобађања од казне омогућава да суд ослободи од казне починиоца када то закон изричито прописује, и то:

1. када окривљеног посљедице прекршаја тако погађају да је његово кажњавање непотребно ради остварења сврхе кажњавања,
2. када је окривљени отклонио или умањио посљедице прекршаја или надокнадио штету коју је њиме проузроковао, или је платио или је испунио прописану обавезу због чијег је неплаћања, односно неиспуњења покренут прекршајни поступак и
3. када се помирио са оштећеним и надокнадио штету.

Важна напомена: У овом случају суд утврђује одговорност окривљеног, али га истовремено ослобађа од казне, због чега ће овакве одлуке (и поред ослобођења од казне) у поступку одмјеравања казне у случају чињења новог прекршаја бити разматране као отежавајуће околности на страни окривљеног.

Релативно нови институт, прописан Законом о прекршајима Републике Српске је институт ублажавања казне. Тај закон дозвољава да се приликом одмјеравања казне иста ублажи уколико суд утврди да прекршајем нису проузроковане теже посљедице, а постоје олакшавајуће околности које указују да се и благом казном може постићи сврха кажњавања.

Међутим, ублажавање казне за прекршај не може се примијенити према окривљеном који у Регистру има регистрованог дуга, односно лицу које није издржало изречену казну затвора, а податке из Регистра прибавља суд по службеној дужности.

Важна напомена: Предлажемо да окривљени прије подношења захтјева за судско одлучивање провјере податке о висини дуга у Регистру (може се провјерити у бази Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине - CIPS база, суду или код инспекцијског органа), управо да не пропусте прилику да плате половину изречене новчане казне у року од осам дана чиме ће бити ослобођени плаћања друге половине изречене новчане казне. У ситуацијама у којима нема услова за изрицање условне осуде или ублажавање казне, боље је благовремено платити половину изречене казне, него ризиковати да суд изрекне казну у пуном износу (казну изречену прекршајним налогом) или чак да изрекне и казну у већем износу, као и трошкове поступка.

Многи привредни субјекти не познају институт условне осуде, односно нису свјесни чињенице да је условна осуда казна којом суд починиоцу утврђује казну и заштитну мјеру или само казну или само заштитну мјеру и истовремено одређује да се она неће извршити ако кажњени, за вријеме које одреди суд,

а које не може бити краће од шест мјесеци нити дуже од годину дана (вријеме провјеравања), не почини нови прекршај или испуни други услов који му одреди суд. Вријеме провјеравања игра одлучну улогу у оквиру овог института, јер је чињење једног или више прекршаја исте врсте и тежине, односно тежег прекршаја, током времена провјеравања основ да суд опозове условну осуду. Ако кажњени у току времена провјеравања почини неки други прекршај, суд ће, након што оцијени све околности, а нарочито тежину прекршаја и побуде из којих је почињен, одлучити да ли ће опозвати условну осуду, а опозива се на образложен захтјев подносиоца захтјева или по службеној дужности од суда, најкасније у року од годину дана од дана када је протекло вријеме провјеравања. Инспектори прате прекршајну евиденцију и у обавези су поднијети захтјев суду за опозивање условне осуде уколико су за то испуњени услови, због чега указујемо на обавезу поштовања времена провјеравања. Терет доказивања немогућности извршења обавезе је на кажњеном.

Против одлуке донесене у прекршајном поступку, дозвољена је жалба, у року од 8 дана од дана достављања рјешења о прекршају, о којој одлучује непосредно виши суд (окружни судови). Изјављена жалба одгађа извршење рјешења о прекршају.

Против одлуке другостепеног суда, допуштена је жалба у случају ако је:

1. другостепени суд преиначио првостепену одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или се обуставља поступак, изрекао одлуку којом се окривљени проглашава одговорним, односно ако је поводом жалбе на првостепену одлуку којом се окривљени проглашава одговорним, изрекао одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или је обустављен поступак и
2. другостепени суд поводом жалбе на одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или је обустављен поступак на претресу донио одлуку којом се окривљени проглашава одговорним, односно ако је поводом жалбе којом се окривљени проглашава одговорним на претресу донио одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или је обустављен поступак.

О жалби против другостепене одлуке одлучује друго вијеће истог другостепеног суда.

Иако Закон о прекршајима Републике Српске прописује два ванредна правна лијека (захтјев за понављање прекршајног поступка и захтјев за заштиту законитости), захтјев за заштиту законитости може да поднесе искључиво тужилац, због чега савјетујемо да се ово правно средство не користи, како се субјекти надзора не би излагали непотребном трошку кориштењем адвокатских услуга у случају да немају капацитета да припреме један такав поднесак јер за изјављивање овог правног средства нису овлаштени.

Важно је напоменути да инспектори прате извршење изречених прекршајних налога, у смислу плаћања новчане казне, у складу са одредбама Закона о прекршајима Републике Српске и у складу са прописаним обавезама подносе приједлоге за принудну наплату Пореској управи, као органу надлежном за принудну наплату новчаних казни изречених по основу прекршаја, односно, подносе захтјеве за замјену новчане казне у казну затвора, у случају да поступак принудне наплате пред пореским органом не буде окончан са успјехом.

Законом о инспекцијама Републике Српске су прописане новчане казне за прекршаје, које су у односу на ранији закон, повећане (посебни минимум), али је распон између казни смањен, што ће рећи да је смањен посебни максимум казни прописаних за непоштовање одредаба тог Закона.

Важно је подсјетити да готово сваку неправилност прати и одговарајућа санкција прописана посебним материјалним прописом, што у коначници указује на чињеницу да непоштовање закона од стране субјекта надзора може бити «скупо». У једном поступку инспекцијског надзора се могу изрећи како новчане казне по најмање два прописа који уређују прекршаје (материјални закон и Закон о инспекцијама Републике Српске), тако и новчане казне у поступку принудног извршења рјешења (уколико наложена мјера не буде испоштована), укључујући и трошкове поступка принудне наплате пред пореским органом, као и трошкове прекршајног поступка.

ОДЛУКЕ И ПРАВНА СРЕДСТВА У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ

Првостепени поступак

Одлука	Правно средство	Рок	Основ за кориштење правног средства	Орган надлежан за одлучивање по правном средству
Прекршајни налог	Захтјев за судско одлучивање	8 дана од дана уручења налога	Неприхватање одговорности	Основни суд према мјесту извршења прекршаја
<p>Напомена</p> <ul style="list-style-type: none"> Захтјев се подноси потписивањем једног примјерка прекршајног налога на прописано мјесто и предаје надлежном суду у року од 8 дана. Надлежни суд за исти-е прекршај-е може изрећи већу казну, од казне изречене прекршајним налогом, а биће дужан надокнадити и судске трошкове. Окривљени може прихватити одговорност потписивањем прекршајног налога и достављањем једног примјерка издаваоцу у року од 8 дана, од дана уручења. Прихваћена одговорност се не може накнадно одбијати, нити се може изјавити жалба на санкцију-е и друге обавезе утврђене прекршајним налогом. Уколико окривљени у року од 8 (осам) дана, од дана уручења прекршајног налога не прихвати одговорност, нити затражи одлучивање пред надлежним судом, сматраће се да је прихватио одговорност пропуштањем, а прекршајни налог ће постати коначан и извршан. Уколико окривљени, који нема пребивалиште у Босни и Херцеговини не поступи одмах по прекршајном налогу и не плати новчану казну, сматраће се да је поднио захтјев за судско рјешавање и тада га инспектор може одмах извести пред надлежни суд. Уколико окривљени прихвати одговорност и најкасније у року од осам дана, од дана пријема прекршајног налога, плати половину изречене новчане казне, ослобађа се плаћања друге половине изречене новчане казне. Окривљени, који је тражио судско одлучивање по прекршајном налогу дужан је да се појави на усменом претресу на дан и у вријеме одређеном у позиву суда, а неоправдан изостанак сматра се као прихватање одговорности, чиме ће прекршајни налог постати коначан и извршан. 				
Захтјев за покретање прекршајног поступка	-	-	-	Основни суд према мјесту извршења прекршаја
<p>Напомена</p> <p>Окривљени је дужан да се појави на усменом претресу на дан и у вријеме одређеном у позиву суда.</p>				

Другостепени поступак

Одлука	Правно средство	Рок	Основ за кориштење правног средства	Орган надлежан за одлучивање по правном средству
Рјешење првостепеног суда	Жалба	8 дана од дана достављања рјешења	<ol style="list-style-type: none"> 1. због битних повреда прекршајног поступка, 2. због повреде материјалног прописа о прекршајима, 3. због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања и 4. због одлуке о санкцији, мјери упозорења, одузимању имовинске користи, трошковима прекршајног поступка и имовинскоправном захтјеву. 	Окружни суд у Бањој Луци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву, Требињу и Зворнику
<p>Напомена Уз жалбу се доставља рјешење суда у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији</p>				
Рјешење другостепеног суда*	Жалба	8 дана од дана достављања рјешења	<ol style="list-style-type: none"> 1. због битних повреда прекршајног поступка, 2. због повреде материјалног прописа о прекршајима, 3. због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања и 4. због одлуке о санкцији, мјери упозорења, одузимању имовинске користи, трошковима прекршајног поступка и имовинскоправном захтјеву. 	О жалби против другостепене одлуке одлучује друго вијеће истог другостепеног суда
<p>Напомена *Против одлуке другостепеног суда допуштена је жалба у случају ако је:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. другостепени суд преиначио првостепену одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или се обуставља поступак, изрекао одлуку којом се окривљени проглашава одговорним, односно ако је поводом жалбе на првостепену одлуку којом се окривљени проглашава одговорним, изрекао одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или је обустављен поступак и 2. другостепени суд поводом жалбе на одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или је обустављен поступак на претресу донио одлуку којом се окривљени проглашава одговорним, односно ако је поводом жалбе којом се окривљени проглашава одговорним на претресу донио одлуку којом се окривљени ослобађа од одговорности или је обустављен поступак. <p>Уз жалбу се доставља рјешење суда у оригиналу, односно овјереном препису или овјереној фотокопији</p>				

Напомена: У прекршајном поступку, поред жалбе као редовног правног средства против правоснажних рјешења суда о прекршају предвиђена су и ванредна правна средства: Захтјев за понављање поступка и Захтјев за заштиту законитости

Преглед прекршаја по Закону о инспекцијама Републике Српске

Назив прекршаја	Правни основ	Износ казне у КМ		
		Правно лице	Одговорно лице	Физичко лице
Неизвршење рјешења инспектора	Чл. 63. ст. 1, кажњив по чл. 78. ст. 1.	3.000 - 9.000	2.000 - 6.000	1.000 - 3.000
Недозвољавање, онемогућавање или ометање вршења прегледа	Чл. 42. ст. 1, кажњив по чл. 79. ст. 1. тч. 1.	2.000 - 6.000	1.000 - 3.000	800 – 2.400
Непоступање по налогу инспектора током прегледа	Чл. 42. ст. 3, кажњив по чл. 79. ст. 1. тч. 2.	2.000 - 6.000	1.000 - 3.000	800 – 2.400
Неодазивање позиву инспектора	Чл. 47, кажњив по чл. 79. ст. 1. тч. 3.	2.000 - 6.000	1.000 - 3.000	800 – 2.400
Непоступање по налогу инспектора након прегледа	Чл. 49, кажњив по чл. 79. ст. 1. тч. 4.	2.000 - 6.000	1.000 - 3.000	800 – 2.400
Непоказивање исправа о идентитету	Чл. 38. ст. 1. тч. 1, кажњив по чл. 79. ст. 4.	-	-	100 - 300
Недозвољавање вршења прегледа од стране другог повезаног физичког лица	Чл. 44. став 1, кажњив по чл. 79. ст. 5.	-	-	200 - 600
Необавјештавање и/или недостављање доказа о извршењу рјешења	Чл. 43, кажњив по чл. 80. ст. 1.	500 – 1.500	200 - 600	100 - 300

ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ ПРАВА И ОБАВЕЗА СУБЈЕКТА НАДЗОРА
ТОКОМ ПОСТУПКА ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА И ДРУГИМ
ПОВЕЗАНИМ ПОСТУПЦИМА

Фаза - Првостепени поступак (инспекцијски преглед - до доношења рјешења)

Право	Обавеза
<ul style="list-style-type: none"> • Подношења представке и добијање одговора • Упознавања са правима и обавезама у инспекцијском прегледу • На најаву инспекцијског прегледа (осим ако би најаву умањила сврху инспекцијског прегледа) • Да му се инспектор легитимише (изузев код прикривене куповине и прикривеног кориштења услуга) • Присуствовања инспекцијском прегледу (лично или преко пуномоћника који може бити и адвокат) • Захтијевања изузећа инспектора у законом предвиђеним случајевима • Давања примједби на поступање инспектора и на тачност утврђеног чињеничног стања • Добијања или уручивања једног примјерка записника • Приговора на записником утврђено чињенично стање уз прилагања доказа (у случају када инспекцијском прегледу није присуствовало одговорно или друго лице) • Отклањања утврђене неправилности одмах током прегледа или у одређеном краћем року ако природа неправилности то дозвољава (инспектор тада неће доносити рјешење којим налаже отклањање неправилности) • Добијања потврде о одузимању робе или документације • Да откупи одузету робу (уколико се одузета роба може ставити даље у промет) 	<ul style="list-style-type: none"> • Показивања исправа о идентитету • Присуствовања прегледу ако је његово присуство неопходно и ако се преглед не може извршити без присуства одговорног или другог лица • Одазивања позиву ради вршења прегледа • Дозвољавање и омогућавање несметаног вршења инспекцијског прегледа • Давање обавјештења и стављање на увид исправа, односно података који су потребни за вршење инспекцијског прегледа • Обезбјеђивање услова неопходних за несметан рад и утврђивање чињеничног стања • Поступање по налогу или приједлогу инспектора којим се тражи извршење поједине радње (налог се може дати током прегледа или непосредно након извршеног прегледа) • Стављања на располагање узорака за лабораторијску анализу

Фаза – Првостепени поступак (након доношења рјешења)

Право	Обавеза
<ul style="list-style-type: none"> • Подношења жалбе ресорном министарству у року од осам дана од дана достављања рјешења • Подношења приједлога за дозвољавање одложеног дејства жалбе 	<ul style="list-style-type: none"> • Писменог обавјештавања инспектора да је поступио по рјешењу (рок три дана уз достављање доказа ако је то по природи ствари могуће) • Да изврши/поштује рјешење

Фаза – Другостепени поступак и управни спор

Право	Обавеза
<ul style="list-style-type: none">• Подношења тужбе против другостепене одлуке којим је одбијена/ одбачена жалба на рјешење инспектора• Подношења приједлога за одлагање извршења рјешења због покренутог управног спора	

Фаза – Принудно извршење

Право	Обавеза
<ul style="list-style-type: none">• Подношења приједлога за одлагање принудног извршења рјешења• Покретања управног спора против закључака у извршном поступку	<ul style="list-style-type: none">• Сношење трошкова принудног извршења• Плаћање новчаних казни

Фаза – Прекршајни поступак

Право	Обавеза
<ul style="list-style-type: none">• Да захтијева судско одлучивање по прекршајном налогу – право да о његовој одговорности за почињени прекршај одлучи суд у разумном року• Да се сматра невиним док се не докаже његова одговорност у складу са законом• Буде обавијештено, детаљно и на језику који разумије, о природи и разлогу оптужби против њега• Да му се да одговарајуће вријеме и могућности за припрему одбране, те да буде упознато са свим правима, као и правом на ћутање• Да се брани лично или путем браниоца по властитом избору или, уколико нема довољно средстава, да му се он обезбиједи бесплатно када то захтијевају интереси правде• Да испита или да се у његово име испитају свједоци који га терете и да се обезбиједи присуство и саслушање свједока у његову корист под истим условима као и свједока који га терете• Да добије бесплатну помоћ преводиоца ако не разумије језик који се употребљава у суду или тумача уколико је ријеч о глумовидом или слабовидом лицу• Поднесе жалбу против рјешења суда о прекршају• Поднесе захтјев за понављање прекршајног поступка	<ul style="list-style-type: none">• Плаћање новчаних казни и извршење заштитних мјера по прекршајном налогу или рјешењу суда

СПИСАК ПРОПИСА КОЈИ СУ ЗАЈЕДНИЧКИ ЗА СВЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

- ✍ Закон о инспекцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 18/20),
- ✍ Закон о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18),
- ✍ Закон о управним споровима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 109/05 и 63/11),
- ✍ Закон о прекршајима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 63/14, 110/16 и 100/17),
- ✍ Закон о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број: 115/18),
- ✍ Закон о привредним друштвима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 И 82/19),
- ✍ Закон о занатско предузетничкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 117/11, 121/12, 67/13, 44/16 И 84/19),
- ✍ Закон о пореском поступку („Службени гласник Републике Српске“, број: 78/20),
- ✍ Кривични законик Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/17 и 104/18),
- ✍ Закон о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 53/12, 91/17 и 66/18).

Ступањем на снагу новог Закона о инспекцијама Републике Српске, сlijеди обавеза доношења нових подзаконских аката, и то

1. Уредба о начину ускладиштења, чувања и располагања робом одузетом у поступку инспекцијског надзора,
2. Уредбе о садржају, облику и изгледу службене легитимације и значке инспектора,
3. Правилника о садржају и начину вођења оперативних планова, седмичних и мјесечних извјештаја рада,
4. Правилника о изгледу и начину коришћења службених униформи,
5. Упутства о садржају и начину коришћења јединственог инспекцијског информационог система,
6. Правилник о вођењу евиденција о извршеним инспекцијским прегледима,
7. Правилник о поступку узимања узорака, њиховог чувања, начин достављања стручним лабораторијама и трошкова поступка узорковања,

8. | Правилник о начину обиљежавања мјера забране изречених у поступку инспекцијског надзора.

У међувремену су донесени следећи подзаконски акти, и то:

1. | Правилник о врстама стручне спреме за одређено инспекцијско звање, односно одређену област надзора („Службени гласник Републике Српске“, број 68/20) и
2. | Правилник о посебној и унутрашњој контроли („Службени гласник Републике Српске“, број 105/20),

До доношења нових подзаконских аката, у примјени су подзаконски акти донесени на основу раније важећег Закона о инспекцијама у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, бр. 74/10, 109/12, 117/12 и 44/16) (уколико нису у супротности са новим Законом), и то:

1. | Уредба о садржају, облику и изгледу службене легитимације и значке инспектора Републичке управе за инспекцијске послове и инспектора у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник Републике Српске“, број 125/10),
2. | Правилник о поступку узимања узорака, њиховог чувања, начину достављања овлашћеним лабораторијама и трошковима поступка узорковања („Службени гласник Републике Српске“, број 132/10),
3. | Правилник о изгледу и начину коришћења службених униформи инспектора Републичке управе за инспекцијске послове у спољнотрговинском надзору („Службени гласник Републике Српске“, број 132/10),
4. | Правилник о начину обиљежавања забрана изречених у поступку инспекцијског надзора („Службени гласник Републике Српске“, бр. 132/10 и 58/13).

КОНТАКТ ПОДАЦИ

Републичка управа за инспекцијске послове

Трг Републике Српске број 8

78 000 Бања Лука

Тел. 051 334 600

Факс 051 307 955

E-mail: uprava@inspektorat.vladars.net

ЦЕНТАР ЗА ПРИЈАВЕ И ПРИТУЖБЕ ИНСПЕКТОРАТА:

На WEB страници Инспектората <http://www.inspektorat.vladars.net/prijave> се може пријавити незаконит рад правних и физичких лица или инспектора. Пријава се може упутити и путем телефонских линија на број 0800 50 612 (бесплатан позив) или на 051 456 140.

Пријава треба да садржи:

1. | Подносилац пријаве - Име, презиме и адреса пребивалишта.
2. | Назив субјекта који се пријављује - Назив субјекта(правног, физичког и лица запосленог у Инспекторату).
3. | Адреса објекта/мјеста - Адреса објекта/мјеста гдје се обавља незаконит рад.
4. | Садржај пријаве - Објаснити незаконит рад који се пријављује што сажетије и прецизније.

На WEB страници Инспектората: www.inspektorat.vladars.net се може понаћи и апликација под називом „Пријава сумње на корупцију и друге неправилности (АПК)“. Апликација је намијењена за пријаву сумње на корупцију и друге неправилности у раду јавне управе у циљу: спречавања и сузбијања коруптивног дјеловања, јачања система унутрашње контроле, дисциплинских поступака и ревизије у јавном сектору, унапређења сарадње свих институција (репресивних и превентивних) које су надлежне да поступају по пријавама корупције, подизања нивоа антикоруптивне културе.

Напомена:
Непотпуне и нејасне пријаве
се не разматрају.

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Ova brošura omogućena je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj ove brošure je isključiva odgovornost Unije udruženja poslodavaca Republike Srpske i ne mora nužno odražavati stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

УУПРС

УНИЈА УДРУЖЕЊА ПОСЛОДАВАЦА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Ђуре Даничића 1/II
78000 Бања Лука
Тел. 051/226-160, 051/337-482
Факс 051/226-160
E-mail: office@unijauprs.org

Новембар 2020. године